

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá otázkou, jakým způsobem sedm vybraných spisů apoštolských otců cituje biblické texty. Po úvodním pojednání o samotném termínu „apoštolští otcové“ následuje první část práce, která vysvětluje dále používané klíčové pojmy – citaci, smíšenou citaci, aluzi, parafrázi, biblický jazyk a exemplum.

V druhé, hlavní části jsou podrobně probírány citace v rámci jednotlivých děl. Práce odpovídá i na otázku, ze kterých biblických knih jednotliví autoři čerpali, ale více pozornosti je věnováno způsobu využívání citátů. Za účelem co nejobektivnějšího srovnání situace citací v jednotlivých spisech byl u každého díla zjištěn celkový počet všech citátů, délka všech citátů dohromady a také délka celého spisu, která byla vyjádřena v počtu normostran. Tak bylo dosaženo především dvou významných veličin – procentuálního množství citátů ve spise a četnosti citátů vyjádřené v počtu citátů na jednu normostranu. Dále byla pozornost věnována úloze citátů v jednotlivých dílech se zřetelem k jejich žánru.

Nejvyšší procentuální množství citací se nachází v *1. Klémentově listu* a většina z nich je v něm použita pro zvýšení autority požadavků, jež jsou hlavním motivem psaní dotyčného dopisu. Největší četnost citací se objevuje v *Listu Barnabášově* a podstatná část z nich je vykládána, což vyplývá z žánru traktátu a cíle spisu. I ve *2. listu Klémentově*, v němž jsou citace také časté, je jich nemalá část vysvětlena; důvodem je, že se jedná o kázání přednesené po četbě Písma. Polykarpovy listy množstvím citátů nevynikají; citáty, které v nich obsaženy jsou, se většinou zaměřují na správné křesťanské jednání. Ignatiovy listy, *Didaché* a *Pastýř Hermův* obsahují citátů málo – v případě *Pastýře Hermova* lze tuto skutečnost odvodit od apokalyptického rázu spisu, u druhých dvou spisů však důvody jasné nejsou.

Ukázalo se, že způsob citování zřejmě nesouvisí s chronologickým ani geografickým zařazením spisu, nýbrž spíše s jeho žánrem či cílem. Rozdíly mezi třemi epistolárními díly však zároveň dosvědčují, že na základě žánru a cíle spisu míru využívání citací někdy vysvětlit nelze. Použitou metodou byla také ukázána neúplná platnost obecně přijímaného předpokladu, že ze spisů apoštolských otců se nejvíce citací vedle *Barnabášova listu* objevuje v *1. listu Klémentově*. Z hlediska četnosti citací, to jest počtem citátů na normostranu, je totiž *1. Klémentův list* překonáván *2. Klémentovým listem*, a dokonce i listy Polykarpovými.